

Вважаємо, що подальші дослідження варто продовжувати у напрямку частотності використання стилістичних засобів, інтенсивності комічного ефекту та засобів його відтворення у перекладах в залежності від вибору того чи іншого прийому на прикладі конкретного типу тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аристотель. Поэтика. Москва, 1984. 346 с.
2. Бергсон А. Смех. Москва, 1992. 127 с.
3. Борев Ю.Б. Комическое или о том, как смех казнит несовершенство мира, очищает и обновляет человека и утверждает радость бытия. Москва. 1970. 268 с.
4. Жан-Поль. Приготовительная школа эстетики. Москва, 1981. 448 с.
5. Кант И. Критика способности суждения. Сочи, 1966. 600 с.
6. Фролова И. Т. Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. Москва, 2001. 719 с.

Голж Марга
Науковий керівник – д-р Куца Оксана

ФУНКЦІОНУВАННЯ «СМІШНОГО», «КОМІЧНОГО» ТА «ГУМОРУ» В АМЕРИКАНСЬКОМУ СЕРІАЛІ «HOW I MET YOUR MOTHER»

Поняття «смішне», «комічне» і «гумор» вже довгий час є предметом обговорення не лише лінгвістів, а й філософів, психологів, соціологів, мистецтвознавців, лінгвокультурологів та інших. Ще такі давньогрецькі мислителі, як Платон, Аристотель та Сократ описували ці незвичайні явища людського буття. Наразі це питання досліджують П. Воган, Р. Яп, Д. Шорт, А. Щербина та інші науковці.

Метою нашої розвідки є уточнити суть понять «смішне», «гумор» і «комічне» та проілюструвати їх прикладами з американського серіалу «How I met your mother», який транслювався з 2005 по 2014 рр. на каналі CBS.

Поняття «смішне» і «комічне» часто ототожнюють, однак французький дослідник Е. Обуен вважав, що бути смішним зовсім неважко, кожному нечепурі чи дурню це легко вдається. Натомість бути жартівливим, дотепним, гумористичним і комічним – мистецтво, для якого необхідно оволодіти спеціальними техніками та вміннями. Смішними можна назвати дії та об'єкти, які неможливо розумно пояснити. Комічному властива умова, за якої можливо знайти виправдання смішним діям чи об'єктам [7, с. 54]. Можемо проілюструвати цю відмінність між смішним і комічним сценою з серіалу, коли один з головних героїв, Тед Мосбі, несподівано з'являється у барі в жіночій сукні і каже іншому герою, Барні Стінсон фразу: «Now, we are even» [8, season 7, episode 21]. Цей вчинок Теда є смішним, тому що виходить за рамки прийнятого й не має логічного пояснення у цій серії [8, season 6, episode 11]. Однак згодом цю ситуацію показано уже з контекстом і ми розуміємо, що герой одягнув сукню, бо хотів взяти у такому вигляді номер красивої дівчини, для того щоб зрівняти рахунок у змаганні з другом щодо того, хто серед них успішніший. Так ситуація стає комічною, бо з'являється пояснення для дивного вчинка героя, але тим не менш поведінка й визначення «успішності» персонажів здаються вкрай кумедними й безглуздими [8, season 7, episode 21].

Дослідник Ю. Борев зазначає, що смішне – поняття ширше за комічне, адже останнє породжує лише соціально забарвлений, значущий, натхненний естетичними ідеалами, «світлий», «високий» сміх, що заперечує одні людські якості і суспільні явища та утверджує інші. Ю. Борев поетично називає комічне «прекрасною сестрою» смішного. Варто зазначити, що хоча сміх і вважається головним сигналом комічного, він не завжди є його проявом, адже сміх – завжди реакція особиста, а не суспільна. Він може бути викликаним дією алкогольних напоїв, нервовим перенапруженням чи просто хорошим настроєм тощо [1, с. 9-13]. Отже, можна стверджувати, що комічне – завжди смішне, але не все смішне можна назвати комічним.

Варто зазначити, що існує багато теорій походження комічного, серед яких найпопулярнішими є теорії переваги і приниження, контрасту, звільнення, а також теорії ігрова, деградації і відхилення від норми [9, с. 122-124]. На думку П. Вогана домінантною є

теорія переваги і приниження, прихильники якої вважають, що комічне – форма агресії і люди сміються над нещастями інших, тому що відчують, що вищі за них [10, с. 71].

Також необхідно детально розглянути поняття «гумор». Польський дослідник Б. Дземидюк стверджує, що воно має ширше значення: гумор – синонім комічного; і вужче: гумор – одна з форм комічного. Однак вчений влучно зазначив, що заради уникнення непорозумінь, доречніше відмовитися від вживання терміну «гумор» на рівні з «комічним» [3, с. 99]. А. Щербина вважає, що термін «гумор» доречно вживати у трьох значеннях: 1) твори і жанрові різновиди гумористичної літератури; 2) почуття гумору; 3) форма критичного ставлення до дійсності й форма комічного висміювання [6, с. 27]. Б. Дземидюк вважає гумор підвидом комічного [3, с. 99-100]. Він поділяє комічне на два типи: елементарний і складний. Елементарним (фарсово-водевільним) називають нераціональний, примітивним комізм, що характеризується безтурботними веселощами. Другий тип – комізм складний, гумористично-сатиричний і раціональний. У межах цього типу виділяють дві форми: гумористичну і сатиричну. Гумористична позиція – неактивна і неагресивна. Гумор розглядає недосконалість життя і людські слабкості як щось, з чим потрібно примиритися і що заслуговує на поблажливість. Сатирична позиція, у свою чергу, завжди передбачає жорстоке висміювання і безкомпромісну боротьбу зі злом [3, с. 99-100]. Ю. Борев також відносить гумор до видів комічного, але його класифікація дещо відрізняється, адже він виділяє іронію і сарказм як окремі види комічного на рівні з сатирою і гумором [1, с. 117]. Розглянемо особливості кожного з цих підвидів.

У тлумачному словнику подається таке визначення гумору (грец. *humor* – волога, рідина): «Доброзичливо-глузливе ставлення до чого-небудь, спрямоване на викриття недоліків; уміння подати, зобразити щось у комічному вигляді» [5, с. 194]. Ю. Борев наголошує, що гумор – «сміх дружелюбний, незлобливий, хоча і не беззубий. Він удосконалює явище, очищує його від недоліків, допомагає повніше розкритися в ньому всьому суспільно цінному» [1, с. 88]. На його думку Б. Мінчина, гумор не ставить за мету знищення явища, а служить «своєрідними ліками проти не дуже серйозних помилок і недоліків, що не викликають великої загрози» [4, с. 171-172]. Можемо проілюструвати це таким прикладом:

« – You know, I've been thinking about this. I think I want zero kids.

– Really? You don't want kids?

– You know, Ted, not everyone is as much of a woman as you.» [8, season 1, episode 21].

У цьому діалозі подруга глузує над прагненням свого друга знайти другу половину і мати дітей, які в їх молодому віці більш властиві жінкам, у той час як вона сама цього зовсім не хоче. У виділеній фразі вона не має на меті розкритикувати чи образити друга, вона лише з усмішкою вказує на сторону його особистості, яка здається їй кумедною.

Сатира – більш дошкульна і гостра форма комічного, яка висміює несправедливість і негативні соціальні явища. У енциклопедичному словнику Ф. Брокгауза й І. Ефрона подано таке зіставлення цих понять: «Гумор показує світу його недосконалість: він відмічає її – і посміхається. Сатира стосується тільки морально-суспільних явищ. Сатира, обурившись, озлобляє нас, гумор заспокоює. Сатирик схильний до песимізму, гуморист – до оптимізму; сатирик – ідеаліст, гуморист – реаліст...» [2, с. 372].

« – All right, guys, I have to go. I have a big, meaningless stack of paperwork that I have to get off my desk to make room for tomorrow's big meaningless stack of paperwork. But it's all worth it. Because at least I know I make the world ... a place.» [8, season 6, episode 17].

Герой розуміє, наскільки його офісна робота є нудною і беззмістовною. В останньому реченні він хоче вжити відому фразу «to make the world a better place», але розуміє, що вона не є правдивою у цьому випадку, тому вилучає слово «better», наголошуючи, що його праця ніяк не змінює світ на краще.

Іронія (дав.-гр. *εἰρωνεία* – лукавство, глузування, прихований гумор) – форма особливої емоційної критики, за якої гостра насмішка ховається за позитивною оцінкою. Тобто іронія хвалить ті якості, які насправді заперечує і зневажає. Вона завжди має два значення: очевидне (буквальне) і приховане (протилежне). Іронія – комічний парадокс [1, с. 98]:

« – And what are you doing here? Oh, right. Beautiful old building. You're here to knock it down. Can I finish my drink first?

– Darling, there you are.

– Hi. Ted, this is my husband.

– Yeah, old stuff's great.» [8, season 6, episode 8].

У цій короткій розмові жінка, яка є першим мовцем, здивована побачити на одному урочистому бенкеті знайомого архітектора, якому вона намагається завадити знести старий будинок. Раптом до неї підходить її чоловік і вона їх знайомить. Останній мовець (архітектор) каже репліку «Yeah, old stuff's great», нібито коментуючи її любов до старих будівель, але насправді натякає жінці на велику різницю у віці з її чоловіком. Ця фраза є іронічною, тому що за схвальною оцінкою ховається критика.

Сарказм (грец. *sarkasmos* – знущання, терзання) визначають як гостру, дошкульну іронію. Але якщо суть іронії полягає в тонкому натяку, то для сарказму притаманні високий рівень емоційності, пафос заперечення та повне несприйняття [3, с.117].

« – So Sandy, what do you do? Oh, wait, I know what you do. You're the guy who reads the paper in the morning.

– You got me. What do you do, Ted?

– Oh, same thing as you – I read the paper every morning. But then after that I finish my coffee and I go to my real job as an architect, where I make an actual contribution to the world. I'm just kidding. Love your show. You're terrific.» [8, season 1, episode 19].

У цьому прикладі перший мовець у дошкульній формі глузує з професії співрозмовника, яка полягає у читанні газет у ранковому шоу. Він відкрито показує, що вважає цю роботу безглуздою і неважливою, хоча й додає в кінці, що жартує.

Підсумовуючи усе вищесказане, необхідно зазначити, що смішне – гіперонім, який описує всі безглузді дії, якості людей, предмети та явища, навіть якщо їм не можна знайти логічного пояснення. Натомість комічне – смішне, якому можна знайти пояснення. Воно породжує лише соціально забарвлений і натхненний естетичними ідеалами сміх, який глузує з одних людських якостей і суспільних явищ й утверджує інші. До форм комічного належать: гумор – позитивна форма, яка з усмішкою глузує над деякими аспектами нашої дійсності; сатира – гостро-соціальний комізм, який висловлює дошкільну критику; іронія – інтелектуальна форма комічного, яка реалізує несхвалення через імплікацію; сарказм – гостра й емоційна іронія. Можна стверджувати, що саме вдале поєднання усіх форм комічного дозволило серіалу «How I met your mother» набути шаленої популярності в Америці та за її межами, адже гумор, іронія, сарказм і сатира доповнюють та збалансовують один одного, поперемінно то добродушно глузуючи й тонко натякаючи на недосконалість певного явища, то злісно критикуючи інше. Оскільки було знято 9 сезонів, по 21-24 серії кожен, стає очевидним, що творці серіалу використовували це різноманіття форм комічного для того, щоб не набриднути глядачеві й показувати нові сторони смішного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боров Ю. Б. Комическое или о том, как смех казнит несовершенство мира, очищает и обновляет человека и утверждает радость бытия. Москва: Искусство, 1970. 239 с.
2. Брокгауз Ф. А., Ефрон И. А. Энциклопедический словарь: в 42—х т. Санкт-Петербург. 1904. Т. 41. 576 с.
3. Дземидюк Б. О комическом: пер. с польск. Москва: Прогресс, 1974. 223 с.
4. Мінчин Б. М. Деякі питання теорії комічного. Київ: Вид-во АН УРСР, 1959. 239 с.
5. Словник української мови: у 11 т. Київ: Наук. думка, 1970-1980. Т. 1. 680 с.
6. Щербина А. О. Жанри сатири та гумору. Київ: Дніпро, 1997. 136 с.
7. Elie Aubouin, *Les genres du risible*, Marseille. 1948. 131 p.
8. *How I met your mother*, Craig Thomas and Carter Bays. New Your City's Manhattan, 2005-2014. 9 seasons, 208 episodes.
9. Roth Gene, Yap Robin, Short Darren, *Examining humour in HRD from theoretical and practical perspectives*. Human Resource Development International. 2006. 121-127 p.
10. Wogan, Peter *Laughing At First Contact*, Visual Anthropology. 2006. 71-75 p.,